

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

31 De peccatis, quae committuntur in date[...]uendo secreto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

tim monendo, speramus commode, & sufficienter fratrem emendandum, non possumus licite peccatum fratris Pre-lato detegere. Hæc tamen intelligenda sunt, quando firmiter, ac certo credimus, per nostram priuatam diligentiam damnum impediendum fore, vel nisi aliunde ad reuelandum ex peculiari iure teneatur, vt supra dictum est.

Dubium sextum, An Titius medicus rogatus a superiore, possit licite secretum aegroti detegere. Item dubium est de chirurgo, aduocato, consiliario, procuratore; quorum est, scire secretum clientuli, aegroti, vel eius, qui consilium petit. Hoc dubium dissoluimus *supra*, ca. 24. *sub* 2.

Dubium septimum, An familia, siue ex familia aliquis detegere teneatur secretum domini sui, quando id exigit alicuius superioris præceptum? Respondetur ex Silu. Angelo, T. b. c. in *verb. familia*, quando secretum est delictum, & superior intendit criminaliter procedere, non tenetur. At vero, si tantum ciuilitate procedat, aut non sit delictum, tunc obligari. Et hoc intelligitur, dummodo ex hoc nullum sibi malum, vel incommodum alicuius momenti imminet; nullus enim tenetur cum graui suo detrimento procurare bonum temporale alterius.

Dubium octauum, An famulus, qui domino iurauit se denunciaturum esse, si quem seruitur eius bona furtiuisse, teneatur seruare iuramentum? Respondent aliqui, si dominus est durus, & fera naturæ, & probabiliter creditur crudeliter processurus contra furem illum, tunc illicitum fuisse iuramentum; si vero non creditur, ita processurus, sed prudenter, & rationaliter; tunc distinguendum est nam si res sublata sit sub eius custodia, potest licite hinc minere detegere: si autem res non est eius custodia commissa; tunc aut potest probare, aut non potest: si non possit, tunc detegere furem non potest, nisi ei, qui possit, prodesset, & non obesset: si vero possit probare, tunc potest licite detegere. Sic Angelus, Siluester & Tabiena *loc. citato*. Vnde colligunt, quid sit dicendum de syndicis, & aliis, qui in synodis Episcopalis deputati solent ad detegenda delicta secreta. Nam si ea, probare non possint plene, vel semiplene, non tenentur denunciare, licet possint detegere ei, qui potest prodesset, & non obesset: si vero possint probare plene, vel semiplene, tunc detegere tenentur.

Dubium nonum, Vtrum Titius peccet mortaliter, si vi mentorum, aut probabili meru mortis detegat secretum, quod vergit in perniciem ciuitatis, Principis, exercitus, & commun-tatis cuiuscunque? respondetur ex Soto, & Nauarro esse considerandum ex parte damni, quod timeret futurum, an vergat in detrimentum, graue communitatis, an vero solum sit damnum leue. Item, an solum vergat in damnum priuatum alicuius innocentis. Ex parte vero Titii, qui secretum nouit esse considerandum, an subeat probabile periculum mortis; an vero solum iacturæ bonorum temporalium: nam si damnum vergit in grauem perniciem communitatis, tunc tenetur Titius etiam tormenta pati, & mortis periculum subire ob seruandum secretum. Vnde milites seruare secretum tenentur, quod vergit in grauem perniciem exercitus, vel Ducis, aut Imperatoris: si vero solum vergat in leue detrimentum, tunc non tenentur, vt mentorum, aut cum probabili periculo mortis, ad celandum secretum, quia maius vinculum est, quo tenentur nostram vitam conseruare, quam impedire leue detrimentum communitatis. Item, si solum vergat in damnum priuati innocentis, tunc non tenetur Titius celare secretum, si grauius torqueatur, aut incurrat periculum mortis; quia non tenemur cum tanto nostro detrimento

impedire malum proximi, nisi Titius contra iustitiã extorserit secretum alterius, & ob hoc incurrat ille alius periculum mortis: nam tunc teneretur Titius celare secretum ad liberandum innocentem ab iniusto periculo mortis; etiam si ipse Titius subeat periculum vitæ, quoniam cum extorserit secretum contra iustitiam, maior est obligatio tuendi vitam innocentis, quam propriam.

Dubium decimum, In quibus casibus in crimine secreto socius teneatur socium detegere, & in quibus celare? Hoc dubium dissoluimus *supra*.

Dubium vndecimum, In quibus casibus testis teneatur detegere secretum, aut celare. Hoc dubium diluimus *supra* cap. 24. *cum de teste ageretur*.

Dubium duodecimum, quando reus in iudicio rogatus teneatur delictum suum, aut sociorum scire, vel occultare? Hoc dubium tractauimus *supra*, cap.

Dubium decimum tertium, quomodo in correctione fraterna sit detegendum, aut celandum secretum? Hoc dubium resoluimus *supra* in quarto præcepto decalogi, *cum tractaretur de constitutione fraterna*.

Dubium decimum quartum, quibus in casibus iudex possit licite interrogare reos de criminibus secretis, aut de sociis in crimine. Item, quibus in casibus possit interrogare & examinare testes de secretis delictis? De hoc dubio egimus *supra* cap.

Dubium decimum quintum, An si Titius absq; animo confitendi sacramentaliter, dicat presbytero: Hoc si tibi dico in confessione, sit secretum confessionis sacramentalis? Respondetur huiusmodi secretum non esse sacramentale nec habere maiorem aliam obligationem, quam alia secreta extra confessionem commissa, quoniam scilicet presbytero dicitur secretum absq; intentione confitendi sacramentaliter peccata, & recipiendi sacramentalem absolutionem, etiam si id fiat genibus, flexis, & cum signo crucis. Hoc colligitur ex Cater 2. 2. q. 70. ar. 1. & ex Soto in *lib. de ratione tegendi secretum memb. 2. q. 7. ar. 1.* & Nauarro in *Manuali. c. 18. num. 53.*

Dubium decimum sextum, Quid sit dicendum de iis, qui aperunt, aut legunt literas ob signatas alicui, non sibi commissas, aut scripturas alienas que in secreto asseruantur? Respondetur, Primo si id faciant animo nocendi grauius; tunc peccatum est mortale, & idem est, si id faciant cum graui detrimento aliorum. Item, si aduertant, vel debeant aduertere, inde posse sublequi damnum alicuius momenti in aliis. Secundo tantum erit veniale peccatum si quis aperiat, vel legat non ex lata culpa, siue negligentia, vel imprudencia, sed tantum ex leuissima, vel leui, putans, literas sibi missas, vel nullum inde damnum securum. Idem erit si aperiat, vel legat, ob leuem tantum curiositatem, vel studio sciendi res nouas, vel causa ridendi, aut delectationis alterius, dummodo absit animus nocendi, & periculum detrimenti notabilis. Tertio, licite potest quis aperire literas, & legere si id faciat ex consensu rativo, vel expresso eorum, ad quos literæ diriguntur, vel auctoritate legitima. Quarto, quando quis timeret sibi periculum alicuius damni notabilis, epistola tunc licite potest aperire, & legere, non animo nocendi, sed vt proprium periculum caueat, vt recte docet Nauarro ex B. Antonino in *Manuali. c. 18. nu. 53.* vnde literæ hostium in exercitiis militibus licite intercipiuntur aperiuntur, & leguntur. Idem est, si quis intercipiat literas illius, cum quo inimicitias gerit capitales.

